

VĀ•NOĀCENĀ•CĀ•SAĀ~

NedĀ›le, 03 leden 2016

V následujícím velmi poutavém povídání Tomáše Houšky se tak trochu dostanete do stĀ™edovĀ›ku... KonkrétnĀ› do první poloviny tĀ™inĀctého století. Dozvíte se zajímavosti ze Ā›ivota muĀ›e, který byl váleĀ•níkem i literátem, zákonodárcem i pĀ™iznivcem filozofie a magie, kĀ™iĀ›ákem i velkým obdivovatelem arabské kultury. JeštĀ› za svého Ā›ivota se stal záhadnou legendou - stupor mundi, divem svĀ›ta..

26. prosince 1194 se na pódiu uprostĀ™ed pĀ™eplnĀ›ného námĀ› italského Jesi za jáсотu davu neodehrál koncert, divadlo, ani sportovní utkání, ale došlo tu k zázraku: PĀ™ed zraky nadšených divákĀ› se narodil budoucí císaĀ™ Federico.

K tomuhle teatrálnímu zpĀ›sobu pĀ™ivedení potomka na svĀ›t se královský pár rozhodl ze zcela pragmatických dĀ›vodĀ› KrálovnĀ› a budoucí císaĀ™ovnĀ› Konstancii, dceĀ™i sicilského krále Rogera II. Sicilského, bylo v dobĀ› tĀ›hotenství pĀ™es a královský pár za sebou mĀ›l dlouhá léta, kdy se zdálo, Ā›e císaĀ™ovna je neplodná a jejich sĀ›atek zĀ›stane bez legitimních potomkĀ›. Ā›e mĀ›e porodit zdravé (první) dítě v tomto vĀ›ku se povaĀ›ovalo za z lékaĀ™ského hlediska vylouĀ•ené a narození syna muselo být zázrakem, jehoĀ› pravdivost je osvĀ›dĀ•ena mnohým svĀ›dectvím, protoĀ›e jinak by automaticky povaĀ›ované za podvod. Aby zamezila fámám, chodila pak Federika veĀ™ejnĀ› i kojit. A tak tímto podivuhodným zpĀ›sobem zaĀ›al stejnĀ› podivuhodný Ā›ivot císaĀ™e, plným jménem Fridricha Rogera Štaufského, kterého jih Itálie dodnes miluje a jméno Federico tu najdete na znaĀ•ném procentu památek. V našich uĀ•ebnicích dĀ›jepisu ho známe jako Fridricha II. Štaufského. KdyĀ› chceme porozumĀ›t tomu, byl Federico zaĀ•, musíme si udĀ›lat malý odskok k jeho pĀ™edkĀ™m. ExotičtĀ›jší z tĀ›chto pĀ™ibĀ›hĀ› se odehr Tu na pĀ™elomu 10. a 11. století obsadili Arabové, kteĀ™í se chystali podniknout velkou výpravu pĀ™imo proti Ā›ímu. Mladý JindĀ™ich pĀ™itím mĀ›l plné ruce práce v Ā›iší. Musel si vybojovat trĀ›n proti mnoha místním nepĀ™átelĀ™m a souĀ•elil invazi NormanĀ› z Baltu. A vymyslel geniální Ā™ešení: Nabídl normanským vévodĀ™m, Ā›e jim jako Ā™išileno vĀ›nuje veškerá panství, která na jihu Itálie získají na muslimech. Po této nabídce skoĀ•ili bratĀ™i Roger a Robert, zvaný Ā›elezná pĀ›st. A to zcela netypickým zpĀ›sobem - sebrali asi 300 svých nejlepších muĀ›Ā›, pĀ™evlé se za mnichy a poutníky a v roce 1055 pĀ›šky prošli aĀ› do Neapole. Tam shodili pĀ™evleky a bleskovĀ› vyb nĀ›kolikanásobĀ› silnĀ›jší arabskou posádku. Následovala léta, bĀ›hem nichĀ› na jihu Apeninského poloostrova dali arabským vetĀ™elcĀ™m jasnĀ› najevo, kdo je tu pánem. BĀ›hem Ā›ivota obou bratrĀ› vzniklo nĀ›kolik panství v jiĀ›ní It na Sicílii, ale RogerĀ› nejmladší syn Roger II., je sjednotil do jediného Sicilského království. Sicilské království bylo velmi vzdálené soudobé realitĀ› stĀ™ední Evropy. Za prvé - jestli dnes vnímáme tyto kraje jako chudý italský jih, tak tehdy to byly velmi úrodné a velmi bohaté oblasti. Byl to bohatý italský jih. ZpĀ›sob, jakým bylo království vybudováno, urĀ•il jeho podobu - šlo o velmi centralistický stát, ve kterém se král nepotĀ™eboval domlouvat s pyšlechtou. Stát byl Ā™ízený úĀ™ednickým zpĀ›sobem, vícemĀ› pĀ™evzatým z minulých dob Ā™ímské Ā™iše má líc i rub, výhodou jejich státu bylo, Ā›e byl bohatý, velmi efektivnĀ› fungující, a absence mocné šlechty ruku v ruce s pevnou královskou mocí byla vĀ›tšinou obyvatel vítána s nadšením. StejnĀ› jako vzdálený pĀ™ibuzi HautevillĀ›, vévoda Vilém v Anglii, tak i zde Normané zavedli své zákony, které byly v mnoha smĀ›rech tvrdé, ale struĀ•né, jasné, srozumitelné a dobĀ™e konstruované. Sicilské království se díky tomu všemu stalo stabilní monarchií, a to pĀ™esto, Ā›e obyvatelstvo bylo národnostnĀ› velmi pestré - kromĀ› ItálĀ› tu Ā›ilo mnoho Ā›ekĀ› (pĀ™ed ar vpádem byl po celých nĀ›kolik staletí italský jih souĀ•ástí Byzantského impéria) a samozĀ™ejmĀ› také ArabĀ› a MoriskĀ›, kteĀ›e neodešli, ale pĀ™ijali kĀ™esĀ›anství a slíbili poslušnost novému králi. VnuĀ•kou krále Rogera, a zároveň jediným dĀ›dicem Sicilského království byla Konstancie, matka císaĀ™e Federica. V samotném NĀ›mecku probíhala generace se vlekoucí válka mezi rodem ŠtaufĀ›, kteĀ™í ovládali Franky a Švábsko, a rodem WelfĀ› ovládajících Bavorsko, Rakousko a nĀ›která hrabství v dolním Porýní. StejnĀ› jako na samotném západĀ› probíhalo vleklé pĀ™etlĀ›ování mezi rodinou KapetovcĀ›, kteĀ™í byli králi Francie a rodinou PlantagenetĀ›, kteĀ™í byli králi Anglie, ale pĀ™edevším ovládali BretaĀ›, Anjou, GaskoĀ›sko a mnohá další území, díky nimĀ› jen na samotném kontinentĀ› byli mocnĀ›jšími panovníky neĀ› Kapetovci. FedericĀ› otec, císaĀ™ JindĀ™ich VI., byl druhorozený Fridricha Barbarossy, lídra rodu ŠtafĀ›. ZpoĀ›átku to vypadalo tak, Ā›e nástupcem Barbarossy se stane prvorozený Fridrich, proto papeĀ› souhlasil s tím, Ā›e sĀ›atkem Konstancii pĀ™ipadne JindĀ™ichovi Sicilské království. I tam si JindĀ™ich musel své postavení vymoci silou, ale udĀ›lal to stejnĀ› ráznĀ› jako pĀ™edkové Konstancie z rodiny Hauteville. JenĀ›e mezitím se rozbĀ›hl divoký sled událostí: nejdĀ™íve zemĀ™el FedericĀ›v strýc Fridrich a z JindĀ™icha se stal nástupce císa tu chvíli zaĀ›al spor s papeĀ›em, který se bál vzniku tak silného politického celku - papeĀ›ská strana vyvolala v Itálii velké povstání proti císaĀ™i a kdyĀ› byly Federicovi tĀ™i roky, císaĀ™ JindĀ™ich zemĀ™el na malárii bĀ›hem vojenského t PapeĀ› se radoval a císaĀ™skou korunu slíbil WelfĀ™m, ovšem radoval se jen do chvíle, neĀ› Ota IV. vpadl do Itálie, aby zabral Sicilské království, tedy udĀ›lal to, co papeĀ›i vadilo na plánu ŠtaufĀ›. A tehdy císaĀ™ovna Konstancie podnikla geniální krok - poĀ›ádala papeĀ›e, aby se postaral o bezpečí a výchovu prince Federica. Federica tak vychová kardinálové z bezprostĀ™edního okolí papeĀ›e a církev se zaruĀ•ila za jeho dĀ›dictví. Federica tohle dĀ›tství poznamenalo mnohým zpĀ›sobem.

Lícem bylo obrovské vzdĀ›lání. Svým zpĀ›sobem mĀ›l nedĀ›tské zájmy, byl seĀ•itĀ›lý, Ā•etl a psal nejen nĀ›mecky a norm latinou, dnes bychom Ā™ekli spíš starou francouzštinou, ale také klasickou latinou, Ā™eĀ•tinou, arabštinou a hebrejšinou. Mezi tĀ›mito jazyky prý dokonce pĀ™ekládal knihy. Byl velice zvědavý a zamílo se do exaktního poznání, dnes bychom Ā™ekli pĀ™írodních vĀ›d. Jak dospíval a zaĀ›al svĀ›t vnímat vlastníma oĀ•ima, stal s

ve státemedovákém jazyce cynik, dnes bychom nejspíš měli ateista, který církev bral jako nástroj mocenskou strukturu je možné obrátit využívat, ale ve skutečnosti cizí. Je paradoxem, že ho tam dovedla výslovně mocná ruka z papežova okruhu. Nebo je to možné logické, jak chceme. Rubem jeho podivného dětství byl obrovský chlad, nezáměr o lidi, spojený s obrovskou arogancí císaře, považujícího se za hlavu ve skutečnosti křesťanstva. císařskou korunu se mezitím v Německu bil Federicův strýc Filip bábský, nejmladší z Barbarossových synů, s Otou IV. Brunšvickým, který do sporu zatáhl i svého tchána, anglického krále Jana. Takže tu vznikla koalice Welfů a Plantagenetů, teoreticky hegemon moci v západním křesťanském světě. Řecký král Přemysl tímto boji dvakrát změnil prapor a pak dokonce získal další výsady a ústupky. Nakonec ale natrvalo zakotvil v táboře a Štaufů. Filipův diplomacii se povedlo do svého tábora získat francouzského krále Filipa II. Augusta, čímž boj změnil na téměř celoevropskou koalici válku. Důležitě, než ji mohl rozhodnout, ho dokonce zabil vraždu Federico se ve svých osmnácti definitivně stal hlavou rodiny Štaufů... A tentokrát i s papežskou podporou v zádech. V roce 1212 přitáhl do Basileje (s asi 60 rytíři), kde se k němu připojilo štaufské vojsko z Porýní (asi 50 rytířů a přislíbená pomoc) a Přemysl I. s asi 900 rytíři a odpovídající pomocí. (Přemysl si tu nechal zveřejnit privilegia, která získal sám, nebo která zdědil po otci Vladislavovi II. a sepsat do tzv. Zlaté bully sicilské). To byla už dobrá vojenská síla, se kterou začal pacifikovat Welfy. Konec této války Přemysl pro Otu IV. nečekal, u mstačka Bouvines ve Flandrech, když s velkou přesilou na Filipa II. Augusta a přesto utrátila strašlivou porážku od téměř francouzské jízdy. Protože začal v nedůvěře (kdy bylo vloženo zapovězení) a využil nájemných banditů útočících církví zapovězenými zbraněmi, dal církvi dobrou záminku k exkomunikaci. Welfové přitom skoro v Německu, zbylo jim jen malé panství v Brunšviku, Bavorsko dal Federico jako léno Wittelsbachům a Rakousko Babenberkům.

Federico dokonce v Německu nezůstal. Po korunovaci a triumfu jmenoval Přemysla I. generálním vikářem (tedy svým zplnomocněným zástupcem) pro Německo, a vrátil se domů, do jižní Itálie. Jeho neuvěřitelná vláda pokračovala tak teatrálně, jak začala. Spíše než dvůr státemedovákého panovníka připomínal dvůr Federicův dvůr orientálních satrapů byzantských, respektive římských císařů. Harém, jímž se Federico nijak netajil, byl poslední kapkou, která přiváděla církev i moralisty dokonce k zúřadování. Na Federicově dvoře se mluvilo několika jazyky, budova velkou knihovnou, do které sháněl všechny spisy jak antických autorů, tak překlady autorů z východu. Sám prý měl část Aristotela, které se zachovaly pouze v arabštině, protože originály byly přiváženy arabské expanzí v sedmém století zničeny; založil v Neapoli univerzitu, kterou dokonce podporoval. V roce 1227 se dostal do sporu s církví, protože na papežský stolec nastoupil mírný a nenáviděl fanatický Řehoř IX. Řehoř Federica brzy pro jeho nemravný život a odkládání křesťanské výpravy do Svaté země.

Federico, aby tento spor nějak rychle vyřešil, sice nakonec vyrazil na křesťanskou výpravu, ale místo, aby se tu proslavil vítězi, stal se na několik měsíců hostem Saladinova nástupce sultána al-Malika al-Kamila, se kterým si vyměnili mnoho knih, sjednali velkou dohodu týkající se Svaté země a v rámci této dohody se Federico nejenže oženil s poslední dcerou Jeruzalémského království, ale nechal se v Jeruzalémě korunovat králem - a to za potlesku všech místních, ovacími poctami a gratulacemi sultána. Byl uzavřen mír, Jeruzalém získal status otevřeného města, tedy vládníci bez ohledu na přesvědčení v něm byli svobodní a rovnocenní a město dostalo místní samosprávu. Celý tenhle mír byl možný proto, že al-Kámilovi byla víra stejná i hostejná jako Federicovi. Ti dva nakonec během své utěkaly své doby o mnoho staletí, a ve své osamocení se setkali. Federico se sultánem v sobě našli celoživotní přátele (zlé jazyky na obou stranách je obvinily z homosexuálního vztahu, ale ten byl skoro jistě opravdu jen pomluvou). Aniž by to zpochybnilo, že Federico i al-Kámil se na svém dvoře obklopovali jak krásnými ženami, tak mladými chlapci. Za tento mír Federica papež vyloučil z církve podruhé, ani se neobtěžoval zrušením exkomunikace předešlé. Abychom papeži nekřivdili, stejně začala byla reakce imámů v okolí al-Kámil od té doby Federico, stejně jako al-Kámil, nikdy neměl přání ke klidné vládě a pocitu osobního bezpečí. Federico po návratu z výpravy zajišťovala opatření stejná neuvěřitelná jako celý jeho život. Ve své ložnici měl černé kobry, které dostal od al-Kámila darem. Zbavovaly ho jak svého obtížného, ani dokonce nebezpečného hmyzu, tak obav, že se do této ložnice v noci vkrade, kdo nemá. Druhým, viditelným opatřením byl oddíl assasínů, které si ze Svaté země přivedl sebou. Assasíni byli vyvráždění islámského světa a sloužba Federicovi byla docela dobrým východiskem. Šlo o elitní, naprosto loyální bojovníky. Co se Federicovi líbilo nejvíce, bylo, že kvůli náboženské a jazykové bariéře byli zcela neúplatní, a jestli o něm s naprostou jistotou věděl, že nenávidí papeže a církev, byla to jeho osobní assasínská garda. Nakonec jim přitáhli rozsáhlé pozemky v okolí města Lucera, kde jejich potomci žijí dodnes. Jeho dvůr cestoval většinou mezi Neapolí a Palermem, ale na stará kolena si nechal v Apulii postavit hrad Castel del Monte. Je to luxusní krásné sídlo s několika ložnicemi, několika koupelnami a téměř moderními záchody ústícími do podzemních septiků. Castel del Monte je od první pohled jednoznačně identifikovatelný pro svůj osmiboký půdorys, kde osm větších místností v každém patře bylo propojeno v horizontále pavlačí a vertikálně ve schodičích umístěných ve spojovacích traktech zakončených vysunutými balkány. Neprojektoval ho žádný stavitel ani válečník, ale slavný astrolog Michael Scottus. Pokud jsem vám připomněl jméno postavy z filmu Císařův pekač - tak ano, máte pravdu. Ten filmový Michael Scottus se ale do Rudolfské Prahy dostal jen ve filmu a žil o pár století dříve. Scottovým žákem byl mj. astrolog Turpin z Limoux, který nějakou dobu působil na dvoře Václava I. V roce 1235 dokonce konflikt s papežem do další fáze, kdy se papežovi povedlo vyprovokovat v říši rozsáhlé povstání, a co víc, do jeho čela se povedlo získat Federicova syna, císařského prince Jindřicha. K překvapení dokonce ovšem Federico s armádou pacifikoval odbojná města na severu Itálie a Federicův spojenec Václav I. rozprávil povstalec v Německu. Udělal to s gustem, protože Jindřich byl převodně zasnoubený s princeznou Anežkou (budoucí svatou) a toto zasnoubení zrušil a vzal si Markétu z Babenberku. Princ Jindřich poté spáchal sebevraždu skokem do propasti. Císařské vojsko pak obléhalo a Federico slavil zdánlivý triumf. Ale jeho vláda už nikdy nebyla pohodová a klidná. Po období, kdy církev couvla a

odvolala všechny klatby, došlo k dalšímu rozkolům a církve vyprovokovala volbu vzdorocísaře Jindřicha Raspe. Až jinak nemilosrdně smetli všechny, kdo se mu protivili, v pád Jindřicha ani nevytáhl do Nemecka s vojskem.

Federico mezitím sepsal knihu o sokolnictví a podílel se na překladech antických a perských spisů o přirodních vědách jeho knih později Albert Tomáš, Akvinský i Roger Bacon. Připadá se mu také výrok "Člověk by neměl věřit, pokud nemůže dokázat přirozenými prostředky a rozumem." Pokud by byl pravdivý, potvrzoval by, že Federico ve svém racionalismu utekl o nejméně pět staletí kupředu. Praktikoval mnoho exaktních pokusů, přičemž některých ukázal ale i rubriky osobnosti - některé fyzikální i medicínské pokusy nechal dělat na svých nevolnících, kteří přitom umírali, aniž Federico brvou. Nevolníky nepovažoval za víc než věci. Byl posledním císařem, který uplatňoval myšlenku univerzality císařství je formálně svátou hlavou všech křesťanských panovníků. Zasáhl do sporu mezi Francií a Anglií a na úřadovou dobu ho pomohl utlumit, čímž potvrdil svou autoritu. Obecně byl ovšem považován za velmi tvrdého despotického panovníka. Zemřel v roce 1250 a jedna z verzí je, že byl otráven vlastním synem Konrádem, který poté převzal jak císařskou, tak sicilskou a formálně i jeruzalémskou korunu. Jak to bylo opravdu, už se nedozvíme. Legendy o Federicovi završuje ta, podle které nezemřel a stále v nitru Etny. Zanechal po sobě deset potomků ze třech manželství, osm dalších nemanželských potomků, jimž byla přiznána dědičná legitimace mnoho dalších levoboků. Pro nás je perličkou, že teta matka Přemysla II. Kunhuta & Scaron;taufská byla Federicovou sestřenicí, Přemysl II. byl tedy polovičným & Scaron;tauf a teoreticky mohl uplatňovat dědičná práva císařský trůn z této pozice. TOMÁŠ; HOUŠKA